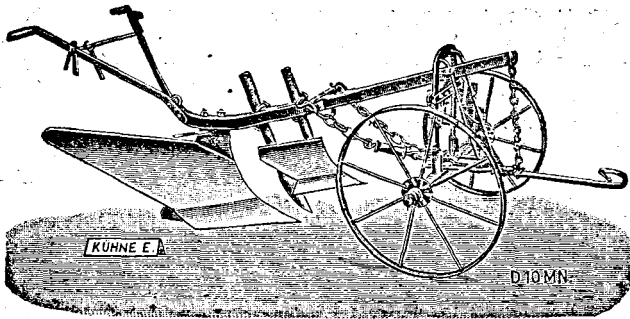

ERDÉLYI GAZDA

XLV. ÉVFOLYAM.

KOLOZSVÁR, 1913. Szeptember 7.

36. SZÁM.

ŐSZI IDÉNY 1913.

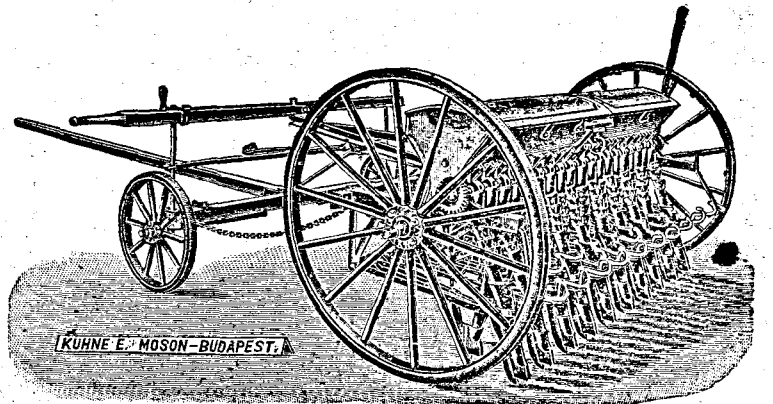
Egy- és többvasu ekéket,
mindenféle talajmivelő eszközöket,
A vetőmag előkészítésére:

gabonatisztító- és szelelőrostákat, konkolyválasztógépeket,

hirneves vetőgépeket; legújabb és legtökéletesebb páratlansoru

„ROYAL DRILL“ sortrágyázó vetőgépeket,
„VERA II“ kanalas sorvetőgépeket,
„MOSONI DRILL“ és „PRIMA“ vetőgépeket
elismert elsőrendű kivitelben szállít: 2012

„KÜHNE“ mezőgazdasági gépgyár részv.-társaság **Moson.**
Motorhajtású takarmánykamra felszerelések.

Hofherr Schrantz és Clayton Shuttleworth Részv.-Társ.

Erdélyrészi vezérképviselete és állandó nagy raktára
Kolozsvár, Deák Ferenc-utca

BABOS ÉS TÁRSAI vas nagykereskedésében.

Mindenemü mezőgazdasági gépek gőz és benzin cséplőkészletek, járgányos és kézi cséplőgépek, rosták, ekék, boronák, vetőgépek, takarmánygépek, borsajtók és szőlőzuzók legelőnyösebben beszerezhetők. 2956

Nagy készlet **amerikai Manilla kévekötő zsinemből.** — Árajánlattal megkeresésre készséggel szolgál.

Zsákot, Zsineget,

ponyvát, szőlőkötöző fonalat vásároljon a 31 év óta legmegbízhatóbbnak elismert **FISCHER-féle** zsák- és ponyvagyárban Budapest, V., Nádor-utca 31-33. szám.
Kévekötőtelek, PONYVAKÖLCSÖNZŐ-intézet. Kérjen ajánlatot!

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Alakult 1900-ban. Alakult 1900-ban.
Igazgatóság Budapest, VIII., Baross-utca 10. sz.
F. év novem. hó 1-től saját székházába, a Kálvin-térre helyezték át.

Biztosításokat elfogad tűz és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére a legkülönbözőbb módokat szeriat, előnyös feltételek mellett. Az üzleteredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek.

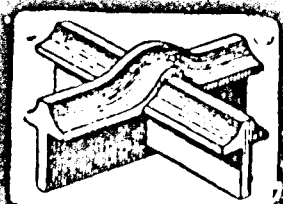
A lefolyt 12 év alatt a tagok hétszer részesültek az üzletleleségből, közgyűlési határozat értelmében díjvisszatérítésben.

Biztosítási ajánlatok benyújtandók közvetlenül az igazgatósághoz, vagy az ország minden egyes helyén működő képviselők közvetítésével. Nyomtatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

Alapítványok kormány hozzájárulásával	2,527.080.—	K
Tartalékok	3,357.603.—	"
Biztosított tagjainak fennállása óta fizetett tüztkárokból	10,741.000.—	"
jégkárokból	5,042.000.—	"
Biztosított érték tüzben 1912. évben	880.000.000.—	"
jégben 1912. évben	63.010.000.—	"
Életbizlet állománya	15,240.080.—	"

A Gazdák Biztosító Szövetkezete társintézménye a

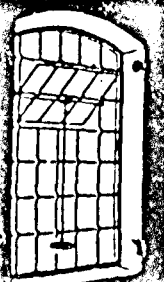
„GONDVISELÉS” Országos Központi Segélyező Társulat utján 10) korontól 1000 koronáig terjedő temetői segélybiztosítások, valamint havi befizetések ellenében 1000 koronáig terjedhet, leánykikeresítési (önálló-ítási) segélybiztosítások eszközöltek. Legelőnyösebb népbiztosítás. E társulat kebelében minden községben önálló helyi csoportok szervezhetők jótékony célú működésükkel. Tájékoztatót készíttünk küld bárkinek is a Társulat igazgatósága, Budapest, IX. Erkel-utca 20. sz. 2008

Szab.

„Köpplinger”-rendszerű Idomvasablakok

a legjobbak és a legolcsóbbak.
Egyedüli gyártója — ismeretéssel és költségvetéssel díjtalanul szolgál
Csiszerkezelt és idomvasablakgyár Télelő-sz. 22
Leptér János Budapest, X., Asztalos-Sándor-utca 16

HAZAI GÉPGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

(SANGERHAUSEN-EISELE)

gép- és kazángyár vasöntőde és rézművesműhely,
BUDAPEST, V. VÁCI-UT 152. SZÁM.

Gőzgépek, gőzturbinák, gőzkazánok minden rendszerben. Kompressorok, Vacuumszivattyúk, egyen-nyomásu nyersolajmotorok, teljes transmissió berendezések és csővezetékek. Cukor-, szesz-, sőr-, élesztő-, keményítő- és szirupgyárak, valamint berendezések vegyi ipar részére. Jég- és hűtőtelepek, közvágóhídi berendezések, állati hulla feldolgozó- és személtételepek. — Vashordók nagyválasztékban. —

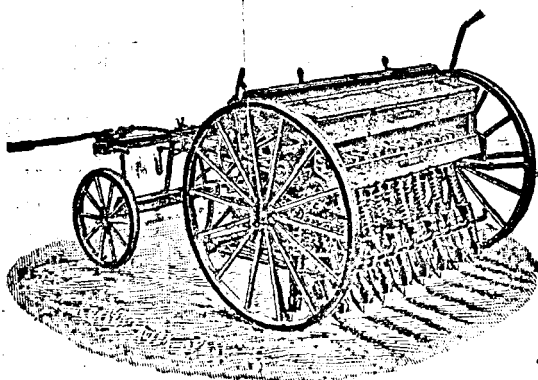
2957

Sz a b.

„REKORD II”

műtrágyavetőszerkezettel kombinált sorvetőgép.
Sorba vet, sorba trágyáz.

A sorbatrágyázás
nagy terméstartóbb-
letet eredményez.

A sorbatrágyázás
által tetemes mű-
trágyamegtakarí-
tás érhető el. ::

Beszerezési ára a jelentékeny műtrágyamegtakarításból és tetemes terméstartóbbletből már az első évben megtérül.

Saját érdeke minden gazdának, hogy mielőtt vetőgépet vesz, érdeklődjék a „Rekord II” vetőgép iránt.

Felvilágosítással szívesen szolgál:

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyáranak Vezérügynöksége BUDAPEST.

Fióktelepek: Nagyvárad, Debrecen, Temesvár.

ERDÉLYI GAZDA

AZ E. G. E. TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELŐFIZETÉSI ÁR: 1 ÉVRE 12 KORONA,
ÉVRE 6 KOR., EGY SZÁM 24 HÍVÉR.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE
MEGJELNIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSEG ES KIADÓHIVATAL
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCA 10. SZÁM.
A LAP TELEFON SZÁMA: 158.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

A gazdanapok. 407
Küzdelem a sok eső ellen. *Szász Ferenc.* 408
Rövid utmutatás a székelyek sertésenyésztésére. *Gáspár József.* 408

Irodalmi szemle:

A budapesti m. kir. vetőmagvizsgáló állomás jelentése az 1903/4, 1904/5, 1905/6, 1906/7, 1907/8, 1908/9, 1909/10 években kifejtett működéséről. — A kolozsvári gazdasági akadémia értesítője. — Utmutató a budapesti m. kir. vetőmagvizsgáló állomás igénybevételénél. 409

Kisebb szakközlemények:

A buzatermés fokozása szuperfoszfáttal. — A Darwin-elmélet ellen. — Új eljárás a tej sterilizálására. — Stb. 410

Kormányintézkedések. 411

Vegyes közlemények 411

Hírdetések.

A gazdanapok.

Ünnepi díszbe öltözött Kolozsvár városa a gazdák tiszteletére. Együtt van ma Erdély és az anyaország gazdaközönsége, hogy a magyar gazdák kezét fogva, sorompóba álljanak és vállvetett munkával a magyar nemzeti földbirtokpolitika hatalmas falát egy téglával feljebb emelje, közelebb hozza a betetőzéshez.

A gazdanapok iránt érdeklődő az ország minden részéből egybeseregülő gazdák már csütörtökön estve igen szép számmal érkeztek meg. Csütörtökön estve érkezett meg a földmivelésügyi miniszter képviselője: *Bartóky József* államtitkár, *Darányi Béla*, *Ferdinándi Béla*, *Góger Lajos* és *György Loránd* min. oszt. tanácsosok és *Ipolyi-Keller Gyula* gazd. ak. igazgató kíséretében.

Az illusztris vendégek fogadására az E. G. E. részéről báró *Bánffy Ernő* elnök, báró *Jósika Gábor*, *Tokaji László*, a miniszteri kirendeltség részéről: *Koós Mihály* min. oszt. tan. és *Drexler Béla*, a telepítési felügyelőség részéről: *Szász István* jószágigazgató; a gazdasági akadémia részéről: *Páter Béla* és *Juhász Árpád*; a vármegye részéről: gróf *Bethlen Ödön* főispán, *Csiszár Gyula*, I. *Hegedüs Árpád* főjegyzők, *Papp Aalajos*, *Pavlik Sándor*; az erdőigazgatóság részéről: *Marosi Ferenc* főerdőtanácsos, *Maluschowszky Árpád*, *Nagy Károly*, *Szabó Ferenc* erdőtanácsosok; a gazdasági fel-

ügyelőség részéről: báró *Huszár Pál* és még igen számosan. A vonat beérkezésekor, a zugó éljenzés elcsendesülése után, gróf *Bethlen Ödön* főispán és báró *Bánffy Ernő* E. G. E. elnök üdvözölték *Bartóky Józsefet*, a miniszter képviselőjét, ki megköszönve a meleg fogadtatást, a tiszteletére megjelentekkel társalgott, majd aztán a New-York szállóban levő lakására hajtatott.

Szokatlanul élénk képet öltött fel Kolozsvár pénteken reggelre. A gazdanapok plakátjait lengette a szellő az utcák közepén, minden figyelem a gazdák felé irányult.

Már a kora reggeli órákban hullámzott a kiállítások területén a kiállító és érdeklődő nagyközönség.

Dél előtt 11 órakor érkezett meg az államtitkár a kiállítások ünnepélyes megnyitására *Darányi Béla* és *Koós Mihály* kíséretében. A zsüri-pavillonban báró *Jósika Gáborral* az élén várták a gazdák *Bartóky József* megérkezését, kit *Jósika Gábor* báró a következő beszéddel üdvözölt megérkezésekor:

— Méltóságos Államtitkár Ur! Milyen méltóságodat, mint a m. kir. Földmivelésügyi Miniszter Ur személyesítőjét ezen a kiállításon üdvözöljük, első sorban hálánknak és köszönetünknek kell, hogy kifejezést adjunk azon érdeklődésért, anyagi és erkölcsi támogatásért, melyben ugy a Miniszter ur. Önagyméltósága, mint a vezetése alatt levő egész földmivelésügyi minisztérium jelenlegi kiállításunkat részesíteni kegyeskedett.

— Sajnosan kell konstatálnunk, hogy Önagyméltósága maga nem jelenhetett meg közöttünk, de megnyugtatt bennünket, hogy éppen Méltóságodat, olyan férfiut szemelt ki képviselőt, aki az állattenyésztés terén már oly nagy érdemeket szerzett. Az Erdélyi Gazdasági Egyletnek állattenyésztési és kiállítási szakosztálya a hozzá csatlakozott mezői gazdákkal együtt egész erőnkéből odaadással, önfeláldozással igyekezünk mindenkor a magas kormányának gazdasági politikáját támogatni.

— Sajnos, hogy az utolsó két évben bennünket ért nagy csapások anynyira hátravetették azokat az eredményeket, amelyeket évtizedeken keresztül időszakos kiállításainkon fel tudunk mutatni. Talán ez alkalommal megérezzük ugy számban, mint kondícióban, mindazonáltal egész megnyugvással bizzuk a bírálót Méltóságodra, mint elsőrendű szakemberre. Kérjük tehát Méltóságodat azon reményben, hogy munkálkodásunk eredményével megelégedését fogjuk kiérdemelhetni, az E. G. E. állattenyésztési és kiállítási szakosztályának XVII. kiállítását megnyitni kegyeskedjék.

Az üdvözlő beszéd után az államtitkár a következő beszéddel nyitotta meg a kiállítást:

— Igen tisztelt Uraim! Hálásan köszönöm Öméltósága üdvözlő szavait. Elsősorban is tolmácsolom a földmivelésügyi miniszternek szives üdvözlését, ki éppen az árvizkárosultak ügyében teendő intézkedések következtében nem jöhetett el. Méltóságod felhívására az ő nevében és képviselőtében megnyitom a kiállítást azzal a kéréssel, hogy ez a kiállítás nemcsak az eddigi fejlődésnek legyen bizonyossága, hanem legyen biztató jele annak, hogy Erdély történelmi földjében a gazdasági kultúrának olyan mély gyökerei vannak, hogy Isten segítségével és mindnyájunk vállvetett munkájával szebb jövőt remélhetünk.

Ezután *Bartóky József* államtitkár br. *Jósika Gábor* kalauzolásával, megtekintette az állatkiállítást, hosszasan időzve az egyes kiállítók állatainál a szakértő szemével bírálgatta azokat. Délben közeledt, délután a termény- és gépkiallítást tekintette meg az államtitkár, teljes megelégedését fejezve ki a látottak felett.

Bartóky József csak a kiállítások megnyitására maradhatott Kolozsvárt, minthogy *Ghillányi Imre* báró földmivelésügyi minisztertől a következő táviratot kapta:

»Méltóságos *Bartóky József* államtitkár urnak Kolozsvár. Árvizkárosultak és

GABONA

megbízható, legelőnyösebb értékesítése a

MÁGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE

utján (Budapest, V., Alkotmány-utca 29.) történhetik.

Ne tévesszük össze hasonló vállalatokkal.

vetőmag beszerzése ügyében halaszthatatlanul szombaton délelőtt tartandó megbeszélésre kérlek okvetlen hazajönni. További képviseletemmel Darányi Béla miniszteri tanácsost bizom meg. Báró *Ghily-lány*.

Bartóky még pénteken estve visszautazott Budapestre.

A gépszüri már csütörtökön megkezdte működését, az állatbíró bizottság pedig pénteken reggel. Pénteken estvére mindkét zsüri be is fejezte működését, amelynek eredményét lapunk következő számában fogjuk részletesen ismertetni.

Vasárnap tartják meg az országos földbirtokpolitikai nagygyűlést, amelyen a miniszter képviseletében Darányi Béla lesz jelen.

Küzdelem a sok eső ellen.

Irta:

Szász Ferenc.

III.

Azt, hogy az erdősítés teljesen biztos védelmet nyújtana a talaj csuszamlások ellen — sajnos — nem mondhatjuk, de mégis megteszünk ezzel a mit tehetünk mért védő árkok készítése, mint fentebb is vázoltam, szinte lehetetlenséggel határos.

Építkezéseink helyének megválasztásánál kerüljük az alantabb fekvő helyeket, vagy ha kényszerítve vagyunk olyan helyre építeni, gondoskodjunk a víz levezetéséről, mert különben állandó sárfészek lesz különösen istállóink körül. Alkalmazzunk továbbá a szélnek, viharnek kitett oldalokon szilárd építő anyagot, mert pld. a közönséges vert falakat szélnek, csőnek kitett oldalokon rendkívül megrongálja a sűrű esőzés. Az alapzat szilárdságára különös gondot fordítsunk!

Nem mulaszthatom el felemlíteni a *trágya telepek* jó helyre építésének rendkívüli fontosságát, hogy ne folyjon belőlük a sok gyűlvíz, mert ekkor mind kimosódik az értékes alkotó részük.

Ami gazdasági munkálatainkat illeti, a sok esőzés kétféle választás elé állít. Vagy kevesbitjük szántóföldjeinket, mert — mint pld. a tavalyi őszi vetés bizonyítja, sokat úgy sem tudunk megmunkálni, vagy pedig szaporítjuk az igát. Tavaly csakis azáltal tudtuk elérni, hogy rendszeren 2.20 kat. holdnyi őszi vetésünkből 190 kat. holdnyi a földbe került, hogy a mustra ökröket csak a tél folyamán kötöttük le és az új beszerzést részben már

a mustrák lekötése előtt eszközöltük. Siesünk minden munkánkkal, kezdve a vetésen, széna készítésen s végezve a cséplésen! Esetleg pld. herénél, bükkönynél kényszerűségből alkalmazhatjuk szénakészítés helyett valamelyik betermelési módot. Vetőmagul csak is korai féleségeket válasszunk és *hangsuljuzom*, hogy *ne boldoljunk* a külföldi fajták után, hanem megbecsülve a magunkét, azt igyekezzünk jobbá tenni. E téren az idén megszívlelendő tapasztalatokat szereztünk. Termelési kísérletül vetett:

Eredeti duppani zab adott m/kat. hold 792 kgt 33 kg. Hlsullyal. Utántermett duppani zab adott m/kat. hold 860 kgt 34 kg. Hlsullyal. Lochow-féle sárga zab adott m/kat. h., 1066 kgt 34 kg. Hlsullyal. *Magyar zab* adott m/kat. hold 1105 kgt 45 kg. Hlsullyal, tehát régi termelésű jó zabunk *mennyiségben* is, de különösen *minőségben* messzi tulszárnyalta az idegen féleségeket.

Buzáink közül is a külföldi származásúak csak 73—74 kg. Hlsuly körül mozognak, magyar buzánk pedig bátran üti a 78—79 kgt. Buzáink mennyileges terméséről még nem számolhatok be.

Visszatérve a folyó munkákra és berendezéseinkre szaporítsuk vetőgépeink számát s lehetőleg sortrágyázó gépekkel kihasználandó, ezek rendkívüli hasznos voltát mért kevés géppel, lévén kevés a vetési idő, keveset vehetünk. *Lehetőleg alkalmazzuk a tarlóhántást, mert a gyomok elleni védekezés esős időnél kétszeresen fontos.* Kazalponyva is, az jó, ha minél több van s bizony elérne szerűs kertjeinkben a szénapajta, mert kazlakba rakva a szénát sok a romlás. Boglya szárogatást, kalangya szárogatást, gabona szellőztetést, forgatást, nem is említem, átestünk ezeken a multságokon, mindnyájan, valamint a tavalyi éretlen és az idén még éretlenebb tengeri raktározásának mizériáin is.

A szőlő megvédéséről majd szüret után számolok be.

(Vége.)

Rövid utmutatás a székelyek sertés-tenyésztésére.

Irta:

Gáspár József.

VI.

Takarmányozás.

A székelyek sertés-tenyésztésénél az eddig elmondottakhoz hasonló jelentőséget tulajdoníthatunk a *takarmányozásnak*. A takarmányozásra vonatkozólag általánosságban azt látjuk, hogy a székelyek

a sertéseknek kevés takarmányt adnak s azt a keveset sem készítik elő és juttatják úgy az állatok elé, hogy jól kihasználhatnák.

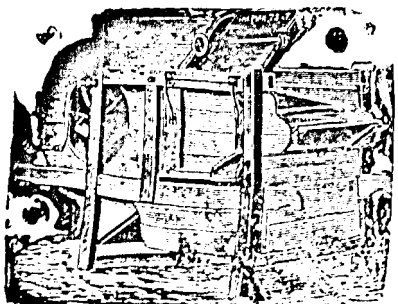
A rideg sertéseknek a székely majdnem mindenütt *»házi moslékot«* ad, melynek főalkotórésze a kórpa és tengeri liszt, kis részben pedig hideg puliszka, burgonyahéj és konyhai maradék. Szem eléseget a rideg sertés keveset kap, ebben is főhelyet a tengeri foglalja el, árpát és zabot csak egy-egy községben, szórványosan etetnek. Az őszi időszakban állandóan takarmányozás alatt áll a *tök*. Répát és burgonyát a székely keveset takarmányoz fel a sertésekkel, az előbbi a teheneinek adja, az utóbbit saját szükségleteire használja fel, vagy eladja.

A takarmányozásnál megállapíthatjuk azt a hibát mindenütt, hogy az etetés nem történik előre megállapított időben, hanem akkor, a mikor a sertés az éhséget a nagyon ismert hangokkal, *»sirással«*, tudomására hozza gazdájának. Sőt akár hányszor még erre, a fülnek éppen nem kellemes hangokra sem siet a gazda a moslékos cseberrel, hanem bevarja azt, hogy a sertés azzal a zakatolással is bizonyoságot tegyen éhségéről, melyet azól mozgatható alkatrészeinek — ajtó, vályu, lappancs — helyéből kiemelése és újra visszaeresztésével szokott ütni. Ehez járul az is, hogy a vályu tisztogatása, mely nagy időközökben történik, mely miatt a vályuban visszamaradt moslék bomlásba indul s megrontja a frissen rá-töltött moslékot is.

Az etetési idő be nem tartása és a tisztaság hiánya mellett, hibát találunk magában a moslékban is, ez a hiba pedig az, miszerint azzal a célzattal, *»hogy sok legyen«*, tulságosan higitják vízzel. Az igen higitott moslék ártalmas egyfelől azért, mert lehűti a gyomrot, másfelől pedig azért, mivel az emésztő nedveket szerepükben akadályozza s ennélfogva a moslékban nyújtott takarmány teljes értékben feldolgozásra nem juthat.

A szemes eleség takarmányozásánál is hibát találunk és pedig abban, hogy ezt is, mint a moslékot, vályuba s egyszerre nagyobb tömegben adják a sertések elé. A nagyobb mennyiséghez jutott sertés, az éhségtől és a takarmányirigységtől is sarkalva oly mohón falja fel a szemes eleséget, hogy annak benyálazása és megrágására elég ideje nem jut s ennélfogva a megevett szemeleségnek egy jelentékeny része, mely az árpa és zab etetésénél különösen szembetűnő, emésztetlenül kerül ki az állatból.

A sertések takarmányozásának helyes keresztülvitelére az első lépés, hogy a takarmányneműekben nagyobb változatoságot hozzunk be és hogy a takarmányféléknek házilag előállításával, termelésével, azokat olesőbbá tegyük. Nagyobb helyet kell adnunk a sertések takarmányozásánál a *répának, burgonyának és csi-csókának*. A nyári zöldtakarmányát a sertéseknek *lőhere* és *lucerna* vetésekkel biztosítsuk. Ezekből télire is tehetünk el a sertések részére aképpen, hogy a lőhere

Ha ön meg akarja ismerni a legújabb eredeti „KALMÁR“ rostát

sziveskedjék árijegyzéket kérni amellyel több oldalú anyagi és technikai előnyöket fog biztosítani gazdasága részére.

KALMÁR ZS. és TÁRSA gépgyára Hódmezővásárhely

Vezérképvislet: A m. kir. államvasutak gépgyárának vezérügynöksége, Budapest, V., Váci-körut 32.

és lucerna sarját virágzása előtt lekaszálni, zölden szárítjuk meg s mint *zöld szén* raktározzuk el, melyet azután takarmányozásra, megszeccskázva és leforrázva használunk fel. Jó téli takarmányt adnak a sertések részére a *zölden szárított akáclevelek* is, melyeket tehát ott, a hol gyűjtésére alkalom kínálkozik, figyelmébe ajánljuk a székely gazdáknak.

Ezeknek általánosságban előre bocsátása után lássuk — habár röviden is — némi részletességgel: a *malacok, tenyészsertések és hizók* takarmányozását, záradékul a takarmányozásnak pedig tegyük egy átfutó áttekintést a *legeltetésre*.

A *malacok takarmányozását* az elválasztásig, a »tenyésztés« fejezetben leirtuk. Az elválasztás után egy éves korig, főtápláléka a malacnak továbbra is a szemes eleség lesz. Az elválasztás után azonban a szemeleségek között megszűnik az éles határvonal: lehet ez tengeri, vagy árpa egyaránt, de sőt etethetünk hajdinát, kölest, vagy zabot, minden észlelhető visszahatás nélkül, ami az egyik vagy másik szemes eleségnél hiányoznék, azt a malacok a legelőn talált takarmánnyal kiegyenlítik. Az emésztés elősegítésére ebben az időszakban is, beáztatjuk vagy megdaráljuk a szemes eleséget.

A magvak beáztatása azonban egymagára, az elválasztás után, nem lesz minden körülmények között elég biztosíték arra, hogy tökéletesen megemésszék a malacok. Az elválasztás után ugyanis, a fejlődésben előrehaladott malacok, többet esznek, étvágyuk is fokozódik s ezzel párhuzamban kifejlődik a takarmányirigységre hajló természetük is, melyek külön-külön és együttvéve arra sarkalják a malacokat, hogy nagyobb mohósággal essenek az eléjük szórt eleségre. Ez a mohóság hozza magával azután azt, hogy felfalják és lenyeljék a szemeleséget anélkül, hogy benyálaznák, vagy megrágnák. A meg nem rágott s be nem nyálazott magvak kemény héját, különösen, ha árpa vagy zab használtatott fel takarmányozásra, a gyomor nedve fellágyítani nem képes s annál fogva a magvak emésztetlenül kerülnek a bélsárba. A sertéseken emésztetlenül átment magvakból az állatok mit sem használnak fel, ehhez az egymagára is elég veszélyesség járul még az is, hogy ezek a magvak zavarják az emésztés lefolyását is a rájuk eső emésztő nedveknek eredménytelenül való lefoglalása által.

A malacok takarmányozásánál, melyhez a szemes eleséget nem lehet nélkülözni, igen fontos feladat tehát az, hogy a magvak tökéletesen megemésszessenek, emésztetlenül egyetlen egy mag se kerüljön a bélsárba. Ennek pedig úgy tehetünk eleget, ha a malacokat kényszerítjük arra, hogy a magvakat szemenként vegyék fel, benyálazzák és megrágnák. A malacokat a magvak szemenkénti felvételére szorítjuk, ha a szemes eleséget az etetésre előkészített helyen annyira szét-szórjuk, hogy egy hozzáfogással egy-két szemnél többhez ne férhessen. Még jobban biztosítjuk a szemenkénti felvételt azáltal, ha az etető helyet palakköburkolattal vonjuk be. A burkolat kövei közé hullanak a magvak, melyeket szemenként

kell a sertéseknek legtöbbször az orrukkal kiemelni és nyelvükkel a szájukhoz vonni s így elég időt nyernék arra, hogy a mig újabb szemeket vennének föl, az imént szájba hozottakat megrágnak és benyálazva nyeljék le.

Ha az etető helyeknek az előbb leirt előkészítése nem áll módunkban, a takarmányozásra szánt szemeleséget *megdaráljuk*. A megdarált szemeleséghez, ha benyálazás nélkül nyelné is el a malac, a gyomornedvek hozzáférhetnek s így az emésztés folyamába kerülve felhasználásra jutnak. A szemes eleség elszórásával kapcsolatban felvelhető talán az a kérdés, hogy nem-e lehetne a magvakat csak a *puszta földre szórni el*? Igenis, lehet a csupasz földre is elszórni a magvakat, ezen az uton is csak szemenként juthatnak hozzá a malacok, csak hogy a földre szórt magvakkal az időjárás szerint: port vagy sarat vesznek fel a malacok, melyek a gyomornedvek egy részét lekötik s ezáltal az emésztés folyamába alól elvonják. Esős időben ennek káros hatása még fokozódik azzal is, hogy sok szem a sár közé keveredve elvész. Ezért ezt a legolcsóbb módját a szemes eleség szemenkénti felvételének megoldására nemcsak nem ajánljuk, de halározottan elítéljük.

A szemes eleségnek a megemésztését az elszórás, darálás és áztatáson kívül elősegíthetjük még a *főzéssel* is. A főzés azonban már az előbbieket meghaladó munkával és költséggel jár, melynélfogva csak úgy ajánlható, ha az a konyhán a háztartáshoz szükséges tüzeléssel egyidejűleg ejthető meg, tehát ha erre a célra külön tüzelőanyagot nem használunk.

A malacok az egy éves kor betöltéséig, ha a legelőn is kaphatnak valamit, *naponként és darabonként: 3/4 kg. szemes eleséggel* beérik, melyet naponként háromszori etetésre — reggel, dél és este — osszunk be. Ha betöltötték az egy évet, a malacok rideg sertésszámba jönnek s mint ilyenek nélkülözhetik a szemes eleséget, a legelőn található takarmány mellett beérik a házi moslékkal is. A legelő kisegítésére szolgáló moslékot, mindannyiszor este adjuk a sertéseknek, részben azért is, hogy »*hazatartásra*« ösztönözzük az állatokat, részben pedig azért is, hogy a gyomor lehűtését elkerüljük.

A szemes eleség pótlására, vagy annak redukálására szolgál a tenyészsertések részére: a *répa és burgonya*. A répa nyersen: darabonként és naponként 2—3 kg.-t számítva etessük. A burgonyát mindannyiszor főzzük meg s keverjük korpával vagy tengeri darával.

A tenyészállatok takarmányozása során különös gondoskodást kíván a *hasas kocák* takarmányozása. A bugatás megéjtése után fokozatosan emeljük a koca napi adagját, úgy hogy ez ne csak megtartsa a bugatáskori kondícióját, de valamelyes javított állapotot is érjen el a lemalacozás idejére.

A vízidus takarmányokat, amennyire módunkban áll, vonjuk ki a hasas kocák takarmányozása alól, egyrészt azért, hogy sok fölösleges vízzel ne terheljük az állatokat, másfelől pedig azért, mivel a sok vízzel tartalmazó takarmány

könnyen lehűti a hasas kocát s mind a két eset elvetélést vonhat maga után. — Hogy ennek elejét vegyük, se *répát*, se *tököt* a hasas kocákkal ne takarmányozunk. Ha azonban arra vagyunk utalva, hogy a *tököt* és *répát* takarmányozzuk, hogy ezeknek a lehűtéssel járó káros hatását mérsékeljük, főzzük meg mind a kettőt s langyos melegen adjuk a kocának.

Igen nagy figyelmet kíván a hasas kocák takarmányozása abban a tekintetben is, hogy a takarmány *romlott* ne legyen. Az erjedésbe indult, a penészes, dohos, megavasodott, megsavanyodott, megfagyott takarmányfélleket, még szorultságból se etessük a hasas kocákkal: igen csekély mértéke ezeknek a takarmányhibáknak, elég arra, hogy a koca elvetéljen.

A hasas kocák takarmányozása, a tisztaság és egészséges állapota mellett megkívánja azt is, hogy a mennyiségben is megfeleljen a kocák életszükségleteinek. Ebben a tekintetben úgy kell beosztanunk a takarmányt, hogy az a bugatás után a vehem fejlődésével arányban fokozatosan emelkedjen s a mindenkori jó kondícióját biztosítsa a kocának. A lemalacozott kocának 5 literre emeljük a napi takarmányát, melyből 2 literet szemesen, 3 literet darálva adjunk. Lemalacozás után már a nyári répa sincsen a kocáknak ártalmára, sőt 1—2 kg.-t adagolni kívánatos is, melynek jó hatása van a tej elválasztására.

(Folyt. köv.)

IRODALMI SZEMLE.

A **budapesti m. kir. vetőmagvizsgáló állomás jelentése az 1903/4, 1904/5, 1905/6, 1906/7, 1907/8, 1908/9, 1909/10 években kifejtett működéséről.** Az állomás tisztviselőkarának közreműködésével közli dr. Degen Árpád egyetemi magántanár, az állomás igazgatója.

Ha a vetőmagvizsgáló állomás felállításának első éveiben végzett néhány száz vizsgálatát összehasonlítjuk avval a munkamennyiséggel, melyről az előttünk fekvő jelentés beszámol, a midőn az 1903/4—1909/10. gazdasági években a végzett vizsgálatok száma évente 41814. és 57831 között vitatkozik, megállapíthatjuk, hogy ez az intézet a hazai mezőgazdaság és vetőmagkereskedelem egyik jelentős tényezőjévé fejlődött.

A kereskedelem részéről a magvizsgálat ellen kezdetben tanúsított ellenszenv már régen megszűnt s midőn a kereskedelem felismerte azt a nagy előnyt, melyet a magvak valódi értékének biztos megismerése nyújt, oly mértékben kezdte igénybe venni ezt az intézményt, hogy p. o. a budapesti állomás, mely a monarchia legnagyobb magkereskedelmi központjában működik, forgalom tekintetében ma Európában az első, szerepének fontosságát pedig mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy újabban a nagyobb vidéki városok kereskedelmi kamarái is sürgetik a magvizsgáló állomások szaporítását. Gazdáink, bár közvetlenül a díjmentes vizsgálat dacára elég ritkán ve-

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható: Divatos férfi ingek, alsó-nadrágok, gallérok, kézelők és finom angol és francia zsebkendők. Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, háló ingek és kabátok. Fiu és leányka fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf

utódai

fehérnemű, vászon és szőnyeg nagyraktára
KOLOZSVÁRTT, Deák Ferenc-utca 3. sz.

Telefonszám 567.

Mátrac, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyhuzat, szakszerűen készítve, olcsó árban található. — Minden fajtájú és nagyságú szalon, ebédli és futószőnyeg gyapju és csipkefüggönyök.

Amerikai önműködő ablak rolletták egyedüli főraktára

szik igénybe ezt az intézményt, közvetve a kereskedelem ellenőrzése s az állami ólomzárolások után mégis igen nagy mértékben élvezik ennek az intézménynek a hasznát úgy, hogy utóbb egyesületeik után szintén szorgalmazzák ennek az intézménynek terjesztését.

A mi a nagy szakértelemmel összeállított jelentést illeti, az érdekeltek haszonnal fogják azt forgatni, mert statisztikai adatokon kívül a forgalomba kerülő gazdasági magvak tisztaságára és csirázóképességére nézve fognak benne fontos adatot találni.

Az intézet személyzetének nagy szorgalmára vall, hogy kiterjedt analitikai munkássága mellett elég tekintélyes szakirodalmi tevékenységet is kifejtett s némely gyakorlati fontosságú kérdést kísérlet útján tudott megfejtetni.

A kolozsvári gazdasági akadémia értesítője az 1912-13. tanévről most hagyta el a sajtót. A Páter Béla dr. igazgató által igen ügyesen és áttekinthetően összeállított értesítő ismerteti az akadémia szervezetét, az elméleti és gyakorlati oktatás eszközeit, a tanári és tisztikart, a hallgatókat és ezek munkásságát s a jövő évre vonatkozó tudnivalókat. Az értesítőt az érdeklődőknek készséggel küldi meg az akadémia igazgatósága.

Utmutató a budapesti m. kir. vetőmagvizsgáló állomás igénybevételénél. Az állomás személyzetének közreműködésével közli dr. Degen Árpád egyet. magántanár, az állomás igazgatója.

Különnyomás az állomás 1903-10. években kifejtett működéséről szóló jelentéséből.

Ugy a gazdák, mint a vetőmagkereskedéssel foglalkozók részéről már több ízben és régóta hangzott az óhajnak tesz eleget az állomás igazgatósága ennek az Utmutatónak közrebocsátásával, mely a fentebb ismertetett jelentés függőéke gyanánt, de ezen kívül különnyomásban is megjelent.

Az Utmutató hivatva van segíteni elsősorban azon a sok kellemetlenségen, a melyet a szakszerűtlen mintavétel, a rossz csomagolás, stb. szokott okozni, mely körülmények erősen befolyásolták a közölt vizsgálati eredmények megbízhatóságát és felhasználását.

Az Utmutató két alakban van szerkesztve s felvilágosítást nyújt arról, hogy kell mintát venni (magvakból, abrakarmányokból, szénából), hogyan kell azokat csomagolni, elküldeni, továbbá, hogy a különböző vizsgálatok céljára mely kora mintát kell venni, közli a csiráztatás időtartamát a különböző gazdasági magvaknál. Hasznos felvilágosítást nyújt a fűmagnevélkepek összeállítását, a minták vizsgálatának rendjét és további kezelését, a vetőmagvizsgáló állomást megillető díjak s azok befizetését s a vizsgálatok eredményének közlését illetőleg. Ismerteti, hogy miképpen történik a magvaknak arankára való megvizsgálása, milyen módon tudhatjuk meg, hogy a közölt eredmény a jó vetőmag tulajdonságainak megfelel-e vagy sem, hogyan ítélendők meg a csiráztatás alkalmával talált keményhéjú magvak, majd pedig táblázatban összeállítja a legjobb minőségű vetőmagvak tulajdonságait. Igen fontos és tanulságos fejezet az, amely utmutatással szolgál a szállított vetőmag kikötött

vagy szavatolt tulajdonságaiban mutatkozó hiány pénzértékének kifejezésére. Végül behatóan ismerteti az állami ólomzárolás körül való eljárást, az ólomzárolás jelentőségét és helyes értelmezését, majd a jó cukorrépmaghoz fűzött követelményeket (normákat). Külön mellékletben van csatolva a fűzethez az arankairtás 10 parancsolata.

Minden gazdának és kereskedőnek érdekében áll a tanulságos fűzettel megismerkedni s azt ügyelmesen átolvasni.

KISEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

+ A buzatermés fokozása szuperfoszfáttal. Magyarországon a buzatermés kat. holdankénti átlaga 1831-től 1899-ig 711 kg., 1901-től 1910-ig pedig 676 kg. volt, az utolsó évtizedben tehát 35 kg.-al csökkent. E csökkenés okozója csak az lehetett, hogy a talaj foszforsav készlete is tetemesen megfogyott, ilyen csekély átlagtermés és magas munkabérek mellett a buzatermesztés immár alig jövedelmező, a jobb talajművelés a nemisített vetőmagvak stb. használatán kívül főként a szuperfoszfátoszással kell annak fokozására törekedni. Mivel pedig az őszi szuperfoszfát szükségéről már most kell a gazdaközönségnek gondoskodni, időszerű az arról tudnivalókat már most megbeszélni.

Szuperfoszfátolni őszi gabona alá csak a jó erőben lévő földet érdemes, tehát vagy a természetlőtől fogva gazdag földön, vagy pedig a fekete ugarban, friss trágyás elővetemény után vagy heretérésben vetendő buza alá. Közepes minőségű földeken az istálló trágyázás után 4-5 évben vetendő búzát megelőzőleg célszerű zabos búkkönyt, herét, vagy más pillangós virágú növényt adni és ezek alá szórni a szuperfoszfátot, mert az ettől erősebb fejlődésnek induló pillangós virágú növény a levegőből sok nitrogént rak tároz le gyökereibe, ellenben aránylag keveset vesz fel a szuperfoszfát foszforsavából. Utána tehát a föld igen jó nitrogén és foszforsav trágyaerőbe kerül a buza alá és így nemcsak a buza, hanem a takarmány is szép terméstöbbletet ad.

Régóta nem trágyázott, kizsárolt földön a megfelelő nitrogén hiányában a kizárólagos szuperfoszfátoszással termésköszítő hatása nem érvényesülhet, hanem csak istálló vagy zöldtrágyázással kapcsolatban.

A szuperfoszfátból kat. holdanként 200-250 kg.-ot kell buza alá kiszórni; ha először műtrágyázzuk a földet úgy többet, ha pedig már többször szuperfoszfátoltuk, úgy kevesebbet.

A buza alá a szuperfoszfátot kiszórni vagy a keverő szántásra kell és abba jó mélyen befogasolni vagy pedig a vetőszántás előtt és sekélyen leszántani. Ilyen a szuperfoszfát nagyobb része éppen abba a földrétegbe kerül, amelyből a fiatal vetés gyökérzete táplálkozik. A vetéssel egyidejűleg kiszórni éppen azért nem ajánlatos mert a fogas nem keveri azt elég mélyen a földbe. Ha már most a vetés után tartósan száraz idő következik, úgy a talaj legfelsőbb rétege kiszárad, a szuperfoszfát nem oldódik fel és így nem itathatja át azon talajréteget, amelyből a fiatal növények gyökerei táplálkoznak.

Ujabbán sok helyt arra alkalmas vetőgépekkel a szuperfoszfátot a búzával egyidejűleg sorba vetik, amidőn az eddigi kísérletek szerint fele annyi szuperfoszfáttal érnek el akkora terméseredményeket, mint a szórva elhintéssel. A sorbátrágyázás után azonban már második évi utóhatás nem remélhető és még mindig nincs eldöntve, hogy melyik eljárás jövedelmezőbb. A sorbátrágyázás egyébként a kisgazdának nem igen való, mert a műtrágya sorbavetésére alkalmas gépek nagyon drágák.

Átlagos számítás szerint 1 métermáza szuperfoszfát után 1 q buzatermés többlet várható és mert egy mázsa szuperfoszfát a szállítással és elhintéssel együtt 9-10 koronába kerül, költsége a terméstöbblet értékében több mint kétszeresen megtérül. Ahol azonban rendszeresen szuperfoszfátosznak, ott az eredmény jóval nagyobb, mert annak hatása a búzára következő vetemény termését is gyarapítja.

+ A Darwin elmélet ellen. Carrel professzor, a híres amerikai fiziológus, aki legutóbb a Nobel-díjat elnyerte, a napokban egy tudományos értekezleten New Yorkban kijelentette, hogy újabb fiziológiai és sebészeti kísérletek azt igazolják, hogy az a föltevés, a mely szerint az ember a majomtól származik, minden tekintetben alapítatlan és hamis és hogy ezek után a Darwin elmélet, a melyet a laikusok oly jóhiszeműleg tektek magukévé, az exakt tudományosság álláspontjából ítélve, immár teljesen tarthatatlan. Carrel professzor meg is magyarázta ezen állásfoglalását és hivatkozott számos kísérletére, a melyek során a majomszervezet egyes részeit iparkodott az emberi testbe átültetni, megkísérelte a bőrátültetést is, de mindezek az igyekezetek kudarcot vallottak és semmiféle kézzelfogható eredménnyel nem jártak. Ezek a negatív eredménnyel járó kísérletek annál feltűnőbbek, mivel Carrel szerint az alacsonyabb rendű állatokkal, mint a sertésekkel, kutyákkal stb. folytatott átültetési műveletek általánosságban kedvező eredményekkel fejeződtek be. Mindezekből azt a tanulságot vonja le a jeles professzor, hogy az embernek teljes sejtrendszere annyira különböző a majométól, de egész alkotása is annyira elüt amazétól, hogy leszármazásról vagy rokonságról egyáltalán nem lehet beszélni.

+ Uj eljárás a tej sterilizálására. A tej csiramentessé tételére a gyakorlati életben ma leginkább a sterilizálást és a pasztörözést alkalmazzák. A sterilizálás a tejnek 100°-on felüli, a pasztörözés 100°-on alóli felhevítésében áll. A sterilizálásnál a tejnek kémiai és biológiai tulajdonságaira semmiféle tekintettel nincsenek, nem is csoda tehát, ha a tej igen lényegesen elváltozik és végül már csak mintegy szurrogátumot képez. Pasztörözéssel az alkalmazott hőfok nincsen ugyan olyan jelentékeny befolyással a tejre, az aránylag hosszú ideig tartó meleg azonban még is eléggé észrevehető elváltozást okoz.

A dolog könnyebb megértése végett rá kell mutatnunk arra, hogy a tej nem közönséges kémiai, emulziószerű elegy, hanem, mint az élő sejtnek terméke, igen bonyolult összetétellel bír és bizonyos mértékben élő folyadékknak kell tekintennünk. Az ismert kémiai alkotórészek

KÖTSZER — MENTŐSZER — ÉNYEK — GAZDASÁGI CIKKEK nagyválasztékban, verseny áron a

„RÓZSA” DROGERIA — ILLATSZER — KÖTSZER ÉS ORVOSI MŰSZERTÁRÁBAN, KOLOZSVÁR, MÁTYÁS KIRÁLY-TÉR 13. SZÁM

Gyógynövény beváltó állomás!

8. Gróf Esterházy Gyula, Magyarlápós. 9. Fekete Antal, Zsibó. 10. Fekete Ferenc, Beréd. 11. Filipzky Ludgárd, Mezőszenmihály. 12. Horthy Jenő, Szentmargitta. 13. Ifj. báró Jósika Gábor. 14. Br. Jósika János, Szurduk. 15. Keresztes Jenő, Beszterce. 16. Nyárády Béla, Mócs. 17. Oláh Sándor, Doboka. 18. Rimbás György, Beszterce. 19. Somogyi István, Zsibó. 20. Szász Ferenc, Pusztakamarás. 21. Gróf Teleki Géza, Alsózsuk. 22. Ifj. báró Wesselényi Miklós. 23. Báró Wesselényi Ferenc. 24. Báró Wesselényi István.

— **A mócsi járásbeli tenyészállatdíjazás**
augusztus hó 25-én tartatott meg Magyarlapatkán, melyre összesen 118 db erdélyi fajta marha hajtatott fel, mely szép eredmény a járási főszolgabíró buzgókodásának köszönhető s az is, hogy a 400 kor. állami díjakon felül magánadkozásból még 100 korona díjakat oszthattak ki. Első díjakat kaptak: Bokor Gergely (Magyarszovát), Nagy János (Magyarlapatka) és Végh Ferenc (Mezővessző) szép állatai. A jól sikerült állatdíjazást Gaál Jenő főszolgabíró rendezte, a bírálatot Moóri-Könczy Gyula gazdas. felügyelő vezette elismert szakértelemmel.

— **A Szolnokdobokamegyei Gazdasági Egyesület** Wass Béla gróf elnöklésével tartott ülésén foglalkoztak a vármegyét ért elemi károsodásokkal s ezzel egyidejűen dr. Nagy Endre titkár beszámolt a vármegye valóban siralmas gazdasági helyzetéről is. A jelentés szerint a vármegye terményeinek megdőböntő pusztulása a július 10—11-iki áradásokkal kezdődött, mely az egész Szamos völgyét, különösen a Bethlen-dési és a Dészurduki völgyben vastag iszap, néhol terméketlen homok- és kavicseréteggel fedte és majdnem az összes szénatermést magával sodorta. A Szamos áradása idején a hegyi patakok, mint a Lápos, Ilosva, Sajó, Lóna és Deberke hasonló módon tönkretették a termékeny völgyek termését. Az árvizek után megismétlődő esőzések ma már az egész vármegye minden részét magába foglaló pusztulást idéztek elő s szerény becslés, hogy a kalászos veteményeknek 50, a kukoricának 80 százalékka elpusztult. A kalászos termények közül esőben learatva, nedvesen keresztben rakva, melegszik, csirázik a buza, rozs és árpa. A kezdetben gyönyörűen fejlődő zabvetések alatt araszos víz áll a völgyekben, a rozsda pedig már egész a kalászig húzódott fel. A kukorica, mely Szolnokdobokában a bevetett területnek több, mint 50 százalékát foglalja el, legtöbb helyen kibirta ugyan az árvizet, de belepusztult a késői vetés a rengeteg esőbe. Pedig a lakosság 90 százalékának főledele a kukorica. Egyetlen vigasztalás gyanánt a takarmánytermést lehetne említeni, mely kezdetől buján fejlődött. De ennek betakarítása akad meg s amit el nem sodort az árviz, az ma is boglyákban feketedik, penészedik és rothad. Ehez a szomorú gazdasági állapothoz járul mint legfőbb veszedelem, a munkaalkalom teljes hiánya. Állatot értékesíteni ma Szolnokdobokában a lehetetlenséggel határos. A marháért élősulyban Désen 40—50 fillért fizetnek különként, a sertésért pedig 70—80 fillért. Elemi kár címén eddig 115 község kérte adója törlését. A fogyasztási adók rohamosan csökkennek. Különösen feltűnő a szesz- és dohányfogyasztás csökkenése. A lakosság inségnek néz elibe. A vármegyei gazdasági egyesület tartalmas vita után, melyben részt vettek Bándy György alispán, Bethlen Balázs gróf főispán, Wass Béla gróf elnök és Voith Gergely, elhatározta, hogy a bajokat az orvoslás módjainak részletes megjelölésével felíratilag tudatják a földmivelésügyi kormányal s egyúttal kimondták, hogy az egyesület szerény anyagi eszközeihez mérten hivatásának megfelelően, a legnagyobb kész-

séggel felajánlja a minisztériumnak segítségét a végzendő népségitő munka keresztülvételére.

— **Az orosz kormány a kisgazdákért.**
A moszkvai német konzul jelentése szerint az orosz birodalmi kormány szociális agrárreformjaival arra törekszik, hogy a kisbirtokosság helyzetét javítsa és a kisbirtokos osztályt erősítse. Ezt a célt szolgálja a tervbe vett gabonaraktári hálózat, melyet több kongresszusi és bizottsági tárgyalás után most fognak megvalósítani. A raktárak hálózatát a kormány a birodalmi bank segítségével építi ki. A községi gabonaraktáraknak a gabonátömegek megőrzésén kívül a kisgazdák hitelének biztosítása s főleg az lesz a célja, hogy a kisbirtokosságot kiragadja a gabonaspekulánsok karjaiból, akik ősszel olcsón összevásárolják a falusi termelők gabonáját, amely egyetlen pénzforrása a falusi népnek s aztán jó áron értékesítik. A gabonaraktárak intézménye ezt a nyereséget a kisgazdaosztálynak akarja biztosítani. A raktárakban az érték 80%-ig fognak előleget kapni a termelők. A másik feladata a raktáraknak a tisztítás is lehet, mely esetben a gabonaraktárakban a tisztítás után ölmozott zsákokba rakják a gabonát, megjelölve annak súlyát és minőségét, mely eljárás nagyban megkönnyíti a kisbirtokosok gabonájának akár a külföldre való forgalombáhozzátalát is, mert nagyon természetes, hogy az állami felügyelet alatt működő gabonaraktárak iránt kereskedői körökben is a legteljesebb bizalom fog megnyilvánulni. Az orosz birodalom okos agrárreformjai szemlátomást emelnek az orosz mezőgazdaságot s nekünk ugyancsak sok okunk van irigy szemmel nézni ezt a gyarapodást annál is inkább, mert mi agrárreformok híján meglevő jogállományunk védelmére vagyunk szorítva.

Ha jószágállományát biztos hatásvisszérrel óhajtja ápolni, akkor csak a **Dr. Borovszky-féle ANIMAL-BOROLINT** rendelje meg. Minden egyes üveghez használati utasítás.

Ara üvegenként 1 korona 50 fillér.

Borolingyár, Budapest, II., Margitrakpart 45. sz.

— **A bor-élesztő.** A magyar kir. ampelológiai intézet az általa kiválasztott, tanulmányozott és az 1911—1912. években a kísérletező gazdák által kipróbált nemes élesztő-fajtákat a mostani szüretkor is díjtalanul a börttermelő közönség rendelkezésére bocsátja.

Mint ismeretes, a szőlő mustja elsősorban sokféle élesztőt — jó és rosszhatásúakat — tartalmaz, de rajtuk kívül még penészesírak s baktériumok is vannak a mustban. Mindezek a szervezetek azután fejlődésnek indulnak s az erősebb meg a nagyobb mennyiségben jelenlevő fajok a többieket elnyomják. Így azután véletlenségből éppen a rosszabb élesztőfajok kerülhetnek túlsúlyba, melyek a jóhatásúakat a bor minőségének rovására egészen háttérbe szoríthatják. Célszerű ezért a természetes erjedésfolyamatba beavatkozni oly módon, hogy a frissen sajtolt mustba nagyobb mennyiségben kipróbált jó, nemes élesztő-fajtát keverünk, mely gyorsan elszaporodva, tömegével elnyomja a többi szervezeteket s így az erjedést helyes irányba tereli. A nemes élesztőtől csodát várni nem szabad. Rossz mustból értékes bort a legnemesebb faj-élesztő sem csinálhat, de az erjedés tisztaságát, gyorsabb és tökéletesebb lefolyását, a bor gyorsabb fejlődését, érését elősegít-

heljük s a legtöbb esetben zamatosabb bort kaphatunk, miként az előző évben szétküldött élesztőkkel végzett kísérletek igazolják. Hogy a szőlősgazdák a faj-élesztő hatásáról és hasznáról hü képet szerezhessenek, célszerű, ha a must egy részét faj-élesztővel erjesztik ki, más részét pedig a régi szokás szerint erjesztik aj-élesztő nélkül. A beoltott és be nem oltott mustnak teljesen egyformának kell lenni, amit előzetes összekeverés és szétosztás által lehet elérni. Szükséges továbbá a beoltott és nem oltott mustot illetően a bort teljesen egyformán kezelni. Ilymódon a kétféle bor összehasonlítása által megállapítható a faj-élesztő hatása. Hazánk minden jelentősebb borvidékéről van az intézetnek faj-élesztője s ezért rendszeresen annak a borvidéknek az élesztőjét szokta küldeni, ahol a mustot szüreték. Egyes esetekben azonban a főforgó különleges szükség által javall élesztőt küldi, tehát például vörös-mustnak ménesi vagy egri vörösbor-élesztőt; kénezzelt mustnak olyan élesztőt, amely jól bírja a kénessavat; a penészes, rothadó szőlőből szüret mustnak olyant, mely az erjedést igen gyorsan megindítja s. b. A megfelelő élesztőfajta kijelölése tehát mindig az intézet feladata. Hogy pedig ezt megfelelően végezhesse, saját érdekében van minden gazdának, hogy a mikor a faj-élesztőt kéri megírja nevét és lakóhelyét, pontos címét; azt, hogy milyen fajtájú és mennyi musttal óhajt kísérletezni; hogy milyen cukortartalmu a must a próbaszüret alapján; hogy rothad-e a szőlő s fogja-e kénezzeni a mustot; hogy mikor lesz a szüret. A faj-élesztő használati utasítással együtt díjtalanul kapják a szőlősgazdák, ha a faj-élesztők iránt a szüret előtt legalább két héttel az intézethez fordulnak és egyúttal az említett kérdésekre lehető pontos feleletet adnak; ha a faj-élesztőt tartalmazó kísértek nélküli minta gyanánt tokba csomagolt szállító-üveget, az élesztő felhasználása után 10 filléres postabélyeggel bérmentesítve az intézetnek visszaküldik s végül, ha a kísérleti borok fejtése után a kísérlet eredményéről az intézetnek külön felszólítás nélkül értesítést nyújtanak. Faj-élesztőt azonban csak korlátolt számban adnak ki, mert a munkaerő legfőbbjebb ötszáz jelentkezés kielégítését engedi meg.

— **Komlókiállítás és díjazás.** Az országos magyar gazdasági egyesület erdélyi komlóminták betérjesztési határidejét szeptember hó 15-ig meghosszabbította és a két kilós minták legkésőbb ezen napon oda be kell érkezzenek. A kiállításon való tömeges részvétel annál is inkább kívánatos, mert csak ha legalább 20 komlóminta érkezik be lesz az erdélyi komló részre egy 150 koronás díj, két 100 koronás és három 50 koronás díj kiosztva. Bejelentési ivatek, melyek megfelelően kitöltendők és beküldendők a fenti egylettől, vagy a segesvári komlótermelő szövetezettől kérhetők.

— **A buza vámmentesége Amerikában.**
A szenátus elfogadta a demokraták határozati javaslatát, amely azt célozza, hogy a buzát a vámmentes árak közé vegyék fel.

— **Adómentes nyerscukor méhek etetésére.** Az Országos Magyar Méhészeti Egyesület elnökségének közbenjárására a pénzügyminiszter a földmivelésügyi miniszter hozzájárulásával 3000 métermázsa denaturált nyerscukrot engedélyezett méhek etetésére. Akiknek tehát etetőcukorra szükségük van, megrendelőlapért és utasításért forduljanak az Országos Magyar Méhészeti Egyesület elnökségéhez (Budapest, IX., Üllői-ut 25.)

**A MAGYAR
JELZÁLOG HITELBANK**

KOLOZSVÁRI KÉPVISELŐSÉGE

(Jókai-u. 2. sz. I. emelet.)

FÖLDBIRTOKRA

és a nagyobb városokban fekvő

H A Z A K R A

15 évtől 65 évig terjedő törlesztéssel

LEGOLCSÓBB KÖLCSÖNÖKET NYUJT.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszávozandó kölcsön összegére nézve

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET bizalmi férfiai adnak véleményt.

**A KÉPVISELŐSÉG ELFOGAD
TAKARÉK-BETÉTEKET**

és előnyösen kamatoztat.

Telefonszám 27.

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ

TOKAJI LÁSZLÓ

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA

Orpington fajtyukok.

A kolozsvári állatkiállításon első díjjal díjazott

Orpington törzstyukok eladók.

Erzsébet-ut 13-ik szám.

2767 I.

**Gazdatiszti vagy
kisegítő állásba**

árviz által tönkretett kiscsaládu gazda elmenne, megegyezés szerinti feltételek mellett. 2962 Cim a kiadó hivatalban

Szuperfoszfátot

és minden egyéb műtrágyaféléket ajánl a

2769

**Műtrágyát
Értékesítő
Szövetkezet**

Budapest, V. kerület,
Fürdő-utca 8-ik szám.

**A KOLOZSVÁRI
TAKARÉKPÉNZTÁR és HITELBANK Részvénytársaság**

Kolozsvár, Mátyás király-tér 23. szám.

Erdély legnagyobb saját tőkével rendelkező magyar pénzüintézete.

Alaptőkéje 2.000.000 korona teljesen befizetve.

Egyéb alapjal 1.302.692 korona 10 fillér.

igazgatóság és központi irodák: Mátyás király-tér 23. sz. alatt az emeleten.

Váltóüzlete: Ugyanott.

Áruraktárai: A pályaudvar mellett Baross-tér 3. szám.

2004

Zálogházai: Király-utca 3. szám alatt.

Betétek elhelyezése takarékpénztári könyvecskére vagy folyószámlára előnyös kamatozás mellett eszközölhetők. A betéteket az intézet felmondás nélkül fizeti vissza. Leszámitól váltókat, bel- és külföldi utalványokat, járadékokat, kisorsolt értékpapírokat és egyéb értékeket.

Folyósít törlesztéses kölcsönöket 10-50 évig terjedő időre, már meglévő kölcsönöket előnyösen konvertál. Vesz és elad értékpapírokat és idegen pénzeket vagy azok vételét és eladását közvetíti. Sorsjegyek részletiv ellenében is beszerezhetők.

Előlegét nyújt értékpapírokra folyószámlán vagy meghatározott lejáráttal.

Díjmentesen bevált szelvényeket és átvész megőrzés végett értékpapírokat, betéti könyvecskéket és egyéb értékeket nyitott letétként: esetleg lezárt és lepecsételt csomagban is.

Utalványokat, hitelleveleket állít ki bármely külföldi piacra.

Árukra előlegét ad, ha azok áruraktáraiba be vannak tárolva.

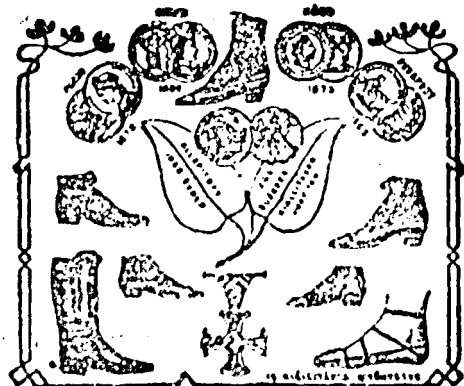
Áruraktáraiba áruk betárolását, kezelését és eladását elvállalja előnyös feltételek mellett és azokat szakszerűen kezelteti.

MATUTSEK JÓZSEF

KOLOZSVÁRT, Szentegyház-utca 3.

Ajánlja általánosan elismert saját műhelyében készült

FÉRFI és NŐI CIPŐ RAKTÁRÁT.

2019

Vidéki megrendelések mérték után de legbiztosabban egy használt a lábra találó cipő beküldésével a legjobb anyagból és divat szerint lehetőleg gyorsan teljesítenek.

Fogarasi m. kir. állami ménes Alsószombatfalván.

Lóárverési hirdetmény.

A fogarasi m, kir. állami ménesből az alábbi

kisorolt loanyag

folyó év szeptember hó 30-án délelőtt 10 órakor Alsószombatfalván (ménes udvar) nyilvános árverés útján eladásra kerül és pedig:

I. Csupán tenyésztőknek:

- 1 drb. anyakanca
- 1 „ használati kanca
- 2 „ három éves kanca.

II. Minden megszorítás nélkül:

- 1 drb. anya kanca
- 2 „ négy éves kanca
- 2 „ három éves kanca
- 1 „ egy éves kanca
- 3 „ különböző kora használati hámos és nyerges ló.

Az árverési feltételek a helyszínén lesznek a közönség tudomására hozva.

Alsószombatfalva, 1913 szeptember hó.

2966

Méneparancsnokság.

Ha automobil — teherkocsi — motorbicikli vagy gazdasági
motorok stb. iránt érdeklődik,

nézze meg

**Az Erdélyi Kereskedelmi és Automo-
bil forgalmi Részvény-Társaság**

Kiállítását

Kolozsvárt 1913. szept. 5—8.

2058